

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht nr. 4 - 1973
(Tijdvak van 1-4-1973 t/m 30-4-1973)

I N H O U D

Nr. 1.139.422

	Blz.
De houding van de CPN met betrekking tot de stakingsacties	1
Paasenvelopenactie groot succes	3
Oproep tot het lidmaatschap van de CPN	4
Eenheid bij de NDSM	5
Conferentie van de Bond van Nederlandse Marxisten-Leninisten	6
De eerste conferentie van het Landelijk Vietnam Comité	8
Boycot van de "milieu-belasting"	10
Europese Veiligheid en Samenwerking	12
De Spaanse communisten in Nederland en de CPN	14
Tweedracht in Finse CP	16

De houding van de CPN met betrekking tot de stakingsacties.

De stakingsacties in de industrie werden door de CPN-leiding beoordeeld als acties die een diepere betekenis hadden dan uitsluitend het afdwingen van de gestelde eisen. De materiële inhoud van het eisenprogramma was volgens de partijleiding zo minimaal, dat zij op zich de "hoogstaande strijdgeest en eensgezindheid van de werkers" niet had kunnen bewerkstelligen. De heer P. de GROOT meende in een artikelenserie in het dagblad "De Waarheid", dat de eenheid en strijdlust daaruit verklaard konden worden dat zich in de stakingen "alle opgekropte woede en verbittering ontladde over de wijze waarop met de arbeiders en hun levenspeil wordt omgesprongen, over het politiek bederf waarmee de partijen van het kapitaal zich aan hun ministerszetels vastklampen en over de arrogantie van de machthebbers". Aan de andere kant constateerde hij een "verbitterde weerstand van de ondernemers tegen de eisen van de arbeiders", die hij interpreteerde als een poging om het NVV en vooral de Industriebond NVV - en daarmee de algemene weerstand van de arbeiders - te breken. Deze opzet was naar zijn mening tot mislukken gedoemd.

Ook de heer W.J.A. NIJHOF (in de dagelijkse leiding van de partij verantwoordelijk voor de organisatie van het bedrijfswerk) vond de eenheid en strijdbaarheid van de arbeidersklasse indrukwekkend, vooral ook omdat zij naar zijn mening van twee kanten werden ondermijnd en op de proef gesteld. Enerzijds door pogingen van de ondernemers, die "met intimidatie, inschakeling van rechters, ontslagdreigementen en het plotseling aan het hart drukken van beampten en technici" de eenheid trachtten te breken. Anderzijds als gevolg van de door de vakbonden gestelde eisen - die, aldus de heer NIJHOF, de ondernemers in staat stelde groepen arbeiders die door hen gezamenlijk worden uitgebuit tegen elkaar uit te spelen - en door de gevolgde methode van het leiding geven aan de strijd (vanuit Driebergen, terwijl naar zijn mening de arbeiders op het betreffende bedrijf zelf het beste de omvang en het soort actie konden bepalen), waardoor verwarring onder de arbeiders ontstond.

Belangrijk was het naar zijn mening dat de arbeiders in de strijd gingen beseffen dat eisen gesteld moesten worden die boven het Centraal Accoord uitgingen, omdat het zaak werd zichzelf en hun gezinnen te beschermen tegen de gevolgen van de inflatie. Hierbij past de uitspraak van de stakersvergadering bij de Amsterdamse Droogdokmaatschappij (ADM), die op 3 april plaats vond en bezocht zou zijn door de heer NIJHOF. In deze uitspraak werd gesteld dat "ondernemers en regering van meet af aan de gemaakte afspraken hebben geschonden door prijzen, tarieven en

belastingen op te jagen". De stakers van het bedrijf, op wie uitspraken van de partij een traditioneel grote invloed hebben, meenden dat de werkers en hun organisaties daardoor thans geen enkele reden meer hadden om zich aan het Centraal Accoord te houden.

Het voorstel van de centrale actie-leiding de stakingsactie tijdelijk te staken - nadat SER-voorzitter drs De PO¹ daartoe had opgeroepen - werd door de partij een vreemd element gencemd in de acties, die naar haar mening niet beëindigd kunnen zijn zolang niet aan de eisen van de vakbeweging en de werkers is tegemoet gekomen. Het gevaar bestond, aldus een redactioneel commentaar in het dagblad "De Waarheid", dat het ondernemersfront, dat ontredderd was en diepe scheuren vertoonde, zich gedurende het bestand zou kunnen herstellen. De scribent begreep de achtergronden van het besluit niet, maar vond het zaak de eenheid te bewaren, die in de actie tot stand was gekomen, teneinde de strijd "die nodig zal zijn voor verwezenlijking van de vakbondseisen, als aanzet voor een actie voor reële loonsverhoging voort te kunnen zetten".

Het voorstel van de bonden werd niet direct door de stakers van alle bedrijven aanvaard. Met name bij enkele Amsterdamse metaalbedrijven (o.a. ADM, NDSM en Verschure), waar de invloed van de CPN op de arbeiders vanouds groot is, werd besloten de acties voort te zetten. Tijdens de bijeenkomst van stakende ADM-arbeiders, waarop het voorstel van de centrale actieleiding besproken werd, werd voor de tegenstanders van het voorstel het woord gevoerd door CPN-partijbestuurder J.ST¹. Hij verkreeg van de vergadering de instemming voor zijn stelling dat de strijd moest worden voortgezet totdat de eisen door de ondernemers waren ingewilligd. Na het persoonlijk ingrijpen van de vakbondsvoorzitters gingen echter ook de arbeiders bij deze bedrijven, zij het één dag later, weer aan het werk.

Over het resultaat van het overleg tussen de werkgevers en werknemers wordt door de partij weinig meer gezegd dan dat "men (werkgevers en werknemers) tot de conclusie is gekomen dat alle groepen van werkers recht hebben op een zogenaamde prijscompensatie". Volgens de CPN is de sociale vrede nog lang niet getekend en zal de strijd worden voortgezet, want de politiek van loonmatiging moet worden gebroken en reële loonsverbeteringen zullen worden afgedwongen.

*

* *

Paasenvelopenactie groot succes.

In het kader van de jaarlijkse financiële acties is ook dit jaar door de CPN weer een paasenvelopenactie gehouden. Volgens publicaties in het dagblad "De Waarheid" is deze actie - en de andere financiële acties zoals de donatiecampagne, de kerstenvelopenactie en de vakantie-geldactie - noodzakelijk om het voortbestaan van de krant te verzekeren.

In 1972 was de totaaltaak voor de financiële campagne het bijeenbrengen van een bedrag van f 400.000,-. Dat bedrag werd ruimschoots gehaald, doordat de donatie-campagne f 215.000,- opbracht, de kerstenvelopenactie f 105.000,-, de paasenvelopenactie f 85.000,- en de vakantiegeldactie f 60.000,-.

Voor 1973 is de taak verhoogd tot f 500.000,-, hetgeen gemotiveerd werd met de moeilijke financiële positie van de krant en met het feit dat de tussentijdse Tweede Kamer-verkiezingen voor de partij een flinke financiële aderlating betekende. De donatie moet, evenals vorig jaar toen de gestelde taak niet volbracht werd, f 250.000,- opbrengen. Het ziet er naar uit dat die taak dit jaar wel volbracht zal worden. Minimum-eis voor de overige acties is een minstens gelijke opbrengst als vorig jaar. De resultaten die tot nog toe zijn behaald hebben de verwachtingen vermoedelijk overtroffen. De kerstenvelopen werden gevuld met in totaal een bedrag van ongeveer f 120.000,- en ook de paasenvelopen zullen een aanmerkelijk groter bedrag dan in 1972 opbrengen. De eindopbrengst zal vermoedelijk rond de f 110.000,- liggen.

*

* *

Oproep tot het lidmaatschap van de CPN.

Begin april is door de leiding van de CPN een pamflet uitgegeven, waarin wordt opgeroepen de CPN te versterken. In het pamflet wordt gewezen op de snelle veranderingen in het politieke landschap van Nederland, die zouden zijn veroorzaakt door "het handelend optreden van de bevolking". In dat verband werden de acties van de laatste tijd, de stakingen in de industriële sector, de massale actie tegen het Amerikaanse optreden in Vietnam, de protesten tegen "de afbraak van onderwijs en cultuur", en de acties tegen "de woeker waarmee regeerders en grote woningexploitanten de huishuur onbetaalbaar maken" kort toegelicht.

Volgens het pamflet komt het er nu op aan de ervaringen van de acties te verwerken en in te zien dat het, om de doelstellingen te kunnen verwezenlijken, nodig is tot bewuste machtsvorming te komen. Daarvoor is het, aldus de partijleiding in het pamflet, noodzakelijk zich aan te sluiten bij de Communistische Partij van Nederland.

*

* *

Eenheid bij de NDSM.

Bij de Amsterdamse scheepswerf NDSM is een einde gekomen aan het bestaan van de Eenheidslijstfractie, die onder de volledige controle stond van de CPN. Volgens een door de fractie uitgegeven verklaring, op het bedrijf verspreid middels het z.g. eenheidslijst-bulletin, is na overleg "met kaderleden van de Industriebond NVV uit de ondernemingsraad en de bedrijfscontactcommissie van de NDSM" besloten dat de leden van de Eenheidslijst-fractie lid zullen worden van de Industriebond-NVV.

Daarmee is, aldus het bulletin, de basis gelegd voor het beëindigen van het bestaan van twee afzonderlijke fracties in de ondernemingsraad. Het dagblad "De Waarheid" meldde dat "formeel een einde gekomen is aan het bestaan van de afzonderlijke fracties".

Het bulletin besluit met een oproep aan de collega's die nog geen lid zijn van de Industriebond-NVV het voorbeeld van de "Eenheidslijsters" te volgen, teneinde de georganiseerde kracht van de NDSM-ers zo sterk mogelijk te maken.

In de ondernemingsraad van de NDSM bezette de Eenheidslijst sinds de laatste verkiezingen 6 zetels, het NVV 9 zetels. Voordien was die verhouding juist omgekeerd. Het resultaat van die verkiezingen - die de Eenheidslijst dus 3 zetels kostte - werd toen al gezien als een grote overwinning voor de politiek van de Eenheidslijst, die altijd al de eenheid van organisatie in het NVV bepleit had.

*

* *

Conferentie van de Bond van Nederlandse Marxisten-Leninisten.

Op 24 en 25 maart heeft de Bond van Nederlandse Marxisten-Leninisten (BvNML) haar eerste conferentie gehouden sinds de organisatorische eenwording met de Rode Jeugd - marxistisch-leninistisch (RJ/ml) eind mei 1972. Deze conferentie had, volgens de besluiten van het congres van de RJ/ml van 27/28 mei 1972, binnen een half jaar na de samenvoeging van beide organisaties moeten plaatsvinden. Het niet goed functioneren van de partij-organisatie en de "spontaneïstische werkwijze" van sommige leden werden de oorzaak van het uitstel genoemd. Het organisatorisch functioneren was - zo werd gesteld - vooral verlamd geweest doordat een aantal leden de bereikte eenheid tussen de oude BNML en de RJ/ml beschouwden als een voorlopig eindpunt van hun activiteiten, terwijl het juist de bedoeling was geweest dat de nieuwe eenheid een inspiratiebron zou zijn voor verdere uitbreiding van het revolutionaire werk van de leden van beide organisaties.

Op de conferentie was het merendeel van de leden van de BvNML aanwezig. De ongeveer 25 personen bespraken de uitgebreide agenda, waarvan de belangrijkste punten waren:

1. de besprekingen met de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland - marxistisch leninistisch (KEN/ml). Door de landelijke leiding werd verslag uitgebracht over de plaats gehad hebbende besprekingen en werd de te volgen politiek in de nabije toekomst toegelicht. De conferentie gaf de landelijke leiding toestemming om op basis van het principe "eerst duidelijkheid, dan eenheid" verdere besprekingen met de KEN/ml te voeren. De besprekingen zullen met de grootst mogelijke openheid moeten plaatsvinden, d.w.z. dat door een goede verslaggeving alle leden op de hoogte gehouden moeten worden van de voortgang in de besprekingen, zodat, indien dat gewenst zou zijn, ieder lid direct kritiek op de gang van zaken kan leveren. Uiteraard zullen de besprekingen naar buiten toe zoveel mogelijk worden afgeschermd;

2. de beginselverklaring van de BvNML, waarin naast een analyse van de maatschappelijke situatie en de plaats van de BvNML daarin, de doelstellingen van de Bond zijn opgenomen. Het doel van de BvNML is het oprichten van een werkelijke communistische partij in Nederland, die leiding geeft aan de klassenstrijd, de dictatuur van het monopoliekapitaal langs revolutionaire weg omverwerpt, de dictatuur van het proletariaat instelt, de productiemiddelen onteigent en ze in handen brengt van het als heersende

klasse georganiseerde proletariaat. Uiteindelijk doel van de partij is "de opheffing van alle klassen en het verwezenlijken van het communisme, waardoor de staat vanzelf zal afsterven";

3. de verkiezing van een nieuw landelijk bestuur. In plaats van het oude landelijke bestuur is thans een uit drie personen bestaand bestuur gekozen. Het nieuwe bestuur zal uitsluitend fungeren als politiek leidinggevend orgaan; de organisatorische aangelegenheden van de Bond zullen behandeld moeten worden door een gedelegeerden-vergadering, waarin naast de landelijke leiding tenminste een vertegenwoordiger van iedere werkgroep is opgenomen. De leden van het landelijk bestuur, de heren BISCHOT, MEI en KW vormden in het oude bestuur de dagelijkse leiding van de organisatie.

De conferentie lijkt in overwegende mate in het teken van de eenheidsbesprekingen met de KEN/ml te hebben gestaan. Beide groepen hebben elkaar erkend als serieuze marxistisch-leninistische organisaties, die kiemen van de te vormen communistische partij in zich dragen. Die erkenning maakt het voor beide groepen moeilijk de eenheidsbesprekingen te laten mislukken. In de gedachtengang van marxisten-leninisten is er slechts één juiste politieke opstelling mogelijk en is er geen plaats voor afwijkende meningen. Uitgaande van deze zienswijze moet politieke overeenstemming leiden tot organisatorische eenwording, omdat dit de kracht en slagvaardigheid van de arbeidersklasse ten goede komt.

De opstelling van een nieuw beginselprogramma (dat door de KEN/ml in zijn algemeenheid als juist zal worden beschouwd) en de verkiezing van een betrekkelijk kleine landelijke leiding zijn aanwijzingen dat de leiding van de BvNML zijn politieke én personele standpunten heeft vastgesteld. Verwacht mag worden dat, als tot organisatorische eenwording wordt besloten, de BvNML drie plaatsen zal opeisen in het te vormen voorlopig bestuur, dat vermoedelijk gevormd zal worden door de besturen van beide organisaties samen te voegen en dat als voornaamste taak zal hebben het voorbereiden van een partijcongres.

*

* *

De eerste conferentie van het Landelijk Vietnam Comité.

Op 3 maart j.l. werd te Rotterdam door het Landelijk Vietnam Comité (LVK, een door de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland gevormd landelijk comité, waarin een aantal groepen op marxistisch-leninistische basis met elkaar samenwerken) een conferentie belegd, waarop de actuele en toekomstige positie van het LVK in de strijd tegen het imperialisme werd besproken. De conferentie, die door ruim honderd personen werd bezocht, nam een resolutie aan, waarin het LVK zich solidair verklaarde met de strijd van het Vietnamese volk tegen "de sabotage-pogingen van het revolutionaire januari-accoord door de VS-imperialisten en de TH -klik". Het LVK stelde zich voor solidariteitsacties te organiseren, waarin de materiële steunacties een centrale plaats moeten innemen.

In dat kader organiseerde het LVK op 31 maart j.l. te Rotterdam een demonstratie, waaraan door circa 200 personen werd deelgenomen. Ook de 1-mei-viering van het LVK stond voornamelijk in het teken van de internationale solidariteit met de Indochinese volkeren. De activiteiten voor materiële steun bestaan o.a. uit de verkoop van een (binnenkort uit te brengen) langspeelplaat, die als titel heeft gekregen: "Voor de overwinning van de Vietnamese revolutie". De plaat kost f 16,-; daarvan is f 7,50 bestemd voor het Noordvietnamese Bevrijdingsfront.

De conferentie benadrukte verder dat de strijd van het Laotiaanse en Cambodjaanse volk meer centraal gesteld dient te worden in de activiteiten van het LVK. Het landelijk secretariaat, waarin uitsluitend leden van de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland - Marxistisch-Leninistisch (KEN/ml) en de Bond van Nederlandse Marxisten-Leninisten (BvNML) zitting hebben, kreeg van de conferentie de opdracht daartoe contacten te leggen met vertegenwoordigers van de Laotiaanse en Cambodjaanse bevrijdingsbewegingen.

De strijd van het Surinaamse volk tegen het "Nederlandse imperialisme en haar handlangers in Suriname" verkreeg de onvoorwaardelijke solidariteit van het LVK. Het landelijk secretariaat zal zich over de ontwikkelingen in Suriname laten voorlichten door het Landelijk Orgaan van Surinaamse organisaties in Nederland (LOSON).

Tenslotte werd in de resolutie gesteld dat het LVK moet streven naar de opbouw van een anti-imperialistische massa-organisatie. Besloten werd dat daarbij in de komende tijd het accent vooral gelegd zal worden op de

consolidatie van de bestaande organisatie. In die tijd zal interne versterking kunnen plaatsvinden door het samenvoegen van comité's die in de afgelopen tijd getoond hebben geen levensvatbaarheid te hebben.

Resumerend kan gesteld worden dat de conferentie een bevestiging is geweest van de ontwikkeling van het LVK in de richting van een duidelijk marxistisch-leninistische massa-organisatie. Daarin past uiteraard ook de uitgave van een eigen blad ("Internationale Klassenstrijd") en de vorming van een zelfstandige landelijke leiding (landelijk secretariaat).

Voor de marxistisch-leninistische beweging in Nederland heeft het LVK een zeer duidelijke positieve betekenis, omdat zij erin geslaagd is een aantal groepen, die zeggen hun inspiratiebron te vinden in de werken van MARX, LENIN, STALIN en MAO TSE-TUNG, in zich te verenigen. Die samenwerking binnen het LVK kan een vertrouwensbasis scheppen tussen de leden en leidingen van de aangesloten groepen, die uiteindelijk van betekenis zal kunnen zijn bij de eventuele verdere aaneensluiting van het marxistisch-leninistische front.

*
* *

Boycot van de "milieu-belasting".

In samenwerking met het Centraal Actiecomité Rijnmond (CAR), de Vereniging voor Natuurbehoud te Roosendaal en de Actie Zuivere Zuiveringslasten te Groenlo (Gelderland) is, medio januari, door de Bond van Huurders en Woningzoekenden (BHW, een mantelorganisatie van de maoïstische Socialistische Partij) het Milieu Actiecentrum Nederland (MAN) opgericht. De leiding van het MAN is in handen van de heer R.P.O. , tevens voorzitter van het CAR, die na de vorming van het MAN werd opgenomen in het hoofdbestuur van de BHW en in het Centraal Comité van de Socialistische Partij (SP). Het landelijke secretariaat is gevestigd in Rotterdam, waar de SP middels een van haar stichtingen een pand voor het MAN huurde.

Het MAN heeft intussen in verscheidene plaatsen afdelingen opgericht, die voornamelijk geleid worden door SP-kaders. Zo ontstond in Utrecht het Centraal Actiecomité Utrecht, in Twente het Centraal Actiecomité Twente, terwijl in Arnhem en Nijmegen gewerkt wordt onder de naam "MAN-afdeling".

Het MAN strijdt, uitgaande van de belangen van de werkende bevolking, tegen de zich voortzettende milieuvergiftiging. Daartegen en "tegen de valse schijn die de regering en industriëlen wekken met hun oplossingen" wil zij de massa van het Nederlandse volk mobiliseren.

Een van de centrale actie-punten daarbij is de actie tegen de, ingevolge de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater, aan de industrie en bevolking opgelegde Verontreinigingsheffing. Het MAN noemt deze heffing "milieu-belasting" en heeft een drietal belangrijke bezwaren tegen deze heffing. In de eerste plaats wordt gesteld dat het in feite een heffing betreft die de vervuiler vergunning geeft het oppervlaktewater te vergiftigen. De heffing maakt, ook al is het geld bestemd voor de bouw van zuiveringsinstallaties, het water niet schoner. Bovendien vreest het MAN dat een verder gaande biologische zuivering van het oppervlaktewater voor de industrie aanleiding zal zijn meer chemisch en vast afval te lozen, daarbij stellend dat de "vervuilingscapaciteit" van het water is toegenomen.

In de tweede plaats vindt het MAN dat de heffing niet volgens het principe "de vervuiler betaalt" wordt geheven, omdat de industrie de mogelijkheid heeft de lasten naar onderen (de consumenten) door te schuiven. Volgens het MAN ontstaat zo een situatie waarin de grootste vervuilers niet betalen. Degenen die betalen moeten zijn de grootste vervuilers niet.

Ten derde betekent de ingevoerde heffing volgens het MAN een aanslag op het levenspeil van de massa en is zij een nieuwe bron van inflatie.

Het MAN stelt zich voor zowel de milieuvervuiling als de daaruit voortvloeiende inflatie te bestrijden. Zij wil daartoe de overheid onder druk zetten en meent dat het beste middel daartoe is het organiseren van een "massale weigering de schandalige milieu-belasting te betalen". Centrale leuze van de actie is: "Geen belasting op ontlasting". Volgens verschenen publicaties in tal van dagbladen zou men in Gelderland reeds meer dan 100.000 mensen ertoe gebracht hebben de belasting niet te betalen, waarvan alleen in Nijmegen al ongeveer 15.000. Dergelijke acties zouden in voorbereiding zijn in verscheidene andere plaatsen en streken, waaronder Vlaardingen, Utrecht, Groningen, Drenthé en Westelijk Brabant.

Verwacht mag worden dat het MAN actief zal worden in alle plaatsen en streken waar de Verontreinigingsheffing wordt ingevoerd. De ontplooide activiteit kan, doordat vele nieuwe contacten tot stand komen, een niet onbelangrijke versterking betekenen voor de SP.

Europese Veiligheid en Samenwerking

Op 28 maart 1973 vond in Amsterdam de oprichting plaats van het Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NCEVS). Het initiatief tot het oprichten van een dergelijk comité werd in oktober 1972 genomen door een aantal pro-Russisch dissidente communisten. De initiatiefnemers hebben kans gezien om een dertigtal personen, waaronder ook enige niet-communisten, voor de Europese Veiligheid en Samenwerking te interesseren.

Blijkens een manifest, waarin de grondslag voor de activiteiten van het comité wordt aangegeven, stelt het NCEVS zich primair tot taak "een voor ons gehele volk representatief orgaan te worden" in aangelegenheden betreffende de Europese Veiligheid en Samenwerking. Als één van de uitgangspunten, die aan een Europees veiligheidssysteem ten grondslag zouden moeten liggen, noemt het manifest het principe van vreedzame co-existentie, met inbegrip van de leer van de beperkte soevereiniteit ("BREZJNEW-doctrine").

Nog voor de definitieve oprichting van het comité heeft het voorlopig bestuur, waarin drs M. RA als voorzitter optreedt, zich aangemeld bij het onder CPSU-invloed staande Internationaal Comité, waarvan het internationaal secretariaat is gevestigd in Brussel. Het comité ontving daarop een uitnodiging om deel te nemen aan het beraad, dat door de politieke commissie van het Internationale Comité op 23 en 24 maart 1973 in Oost-Berlijn werd gehouden. Namens het NCEVS heeft een drietal leden aan de bijeenkomst deelgenomen; de ontwerp-resolutie die er werd opgesteld, zal worden voorgelegd aan het Internationale Comité, dat van 25 tot 27 mei 1973 in Brussel vergadert en waaraan eveneens door een NCEVS-delegatie zal worden deelgenomen.

Al zijn de pro-Russisch dissidente communisten er dan uiteindelijk - na het mislukken van vorige pogingen - in geslaagd een comité tot stand te brengen, het betekent geenszins dat nu alle moeilijkheden om een grootscheeps propaganda-offensief voor een Europees veiligheidssysteem naar Sowjetmodel te ontketenen, zijn overwonnen. Na de eerste bijeenkomst in februari 1973 is de kring van adhaerenten nauwelijks groter geworden en ook financieel is er weinig ruimte. De eerste activiteiten zijn dan ook gericht op het verkrijgen van een grotere bekendheid. Een daarvoor opgerichte Werkgroep Publiciteit heeft zich belast met het houden van een persconferentie en zal de uitgifte verzorgen van een Bulletin.

Het reeds eerder gevormde Nederlands Jongerencomité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NJEVS) heeft de laatste maanden naar buiten toe vrijwel geen activiteiten ondernomen. De geringe perspectieven voor eigen acties hebben het jongerencomité het plan doen opvatten zijn activiteiten in te passen in die van het NCEVS als Werkgroep Jongeren. Daarover zal echter eerst de mening van de algemene ledenvergadering worden gevraagd.

De Spaanse communisten in Nederland en de CPN

Op 30 april j.l. maakte het CPN-dagblad "De Waarheid" bekend dat een viertal organisaties van in ons land werkende Spanjaarden op 13 mei a.s. een grote protestmeeting zal houden in "Marcanti" te Amsterdam. De bijeenkomst is bedoeld als protest tegen "de gevangenhouding van meer dan 6000 Spaanse arbeiders, studenten en geestelijken", waarvan (aldus "De Waarheid") de meesten op beschuldiging van onwettige vakbondsactiviteiten.

De publicatie in het communistische dagblad bracht aan het licht dat in het Spaanse kamp een scheuring is teweeg gebracht. In maart j.l. werd er door PCE-kaderleden nog met grote voldoening gewag van gemaakt dat zelfs de katholieke Spaanse arbeidersorganisatie HOAC tot het overleg van Spaanse groeperingen was toegetreden en dat een "Spaanse federatie" slechts een kwestie van tijd zou zijn. Hiervoor had zich in het bijzonder de landelijke leider van de Spaanse communisten, Afrodisio VA

, ingespannen. Hij slaagde er in de dogmatische leiding van de "Arbeiderscommissies (CC.OO.)" over te halen tot een samengaan met Spaanse socialisten en katholieken, op basis van een gezamenlijk protest tegen alle vervolgingen van (illegale) vakbondsactivisten in Spanje.

Ook het solidariteitscomité "Acción Fuego" had zich, samen met activisten van het politiseringscentrum "De Kargadoor" te Utrecht, bereid verklaard zich volledig in te spannen voor het welslagen van de op 13 mei a.s. te houden protestmeeting. Dit werd eveneens gezien als een persoonlijke overwinning van politiek-secretaris VA, die de weerzin van de CPN-leiding tegen de "anarchistische leiding" van "Acción Fuego" wist te overwinnen met de belofte dat "Acción Fuego" niet rechtstreeks bij de voorbereidingen van de protestmeeting zou worden betrokken. De landelijke PCE-leiding is om twee redenen zeer gesteld op de steun van "Acción Fuego" aan haar activiteiten, nl. omdat "Acción Fuego" (rechtstreeks en via "De Kargadoor") goede contacten onderhoudt met linkse vakbonds-kaderleden en intellectuelen in ons land en omdat "Acción Fuego" in de laatste twee jaren uitgegroeid is tot de grootste financiële steunorganisatie van de Spaanse CP (PCE). Er werd door het PCE-kader op gerekend dat door de adhaesie van "Acción Fuego" aan de protestmeeting ook niet-communistische Nederlanders als spreker zouden willen optreden.

Uit de publicatie in "De Waarheid" blijkt nu dat zowel de Spaanse socialistische partij (PSOE) en het Spaanse socialistische vakverbond (UGT) als de katholieke Spaanse vakorganisatie (HOAC) en "Acción Fuego"

hebben afgezien van deelname aan de protestmeeting. PCE-kaderleden schrijven dit toe aan de halstarrigheid van Karl F. NE..., die voor de CPN-leiding deelnam aan het overleg en met de uiteindelijke organisatie van de protestmeeting werd belast. De door hem gestelde eisen zouden de aanleiding zijn geweest voor het "afhaken" van de niet-communistische Spaanse organisaties en van "Acción Fuego" c.s.

Tweedracht in Finse CP

Het is vanzelfsprekend dat de aandacht van de politieke wereld de laatste maanden is uitgegaan naar Finland, waar immers het ambassadeursoverleg plaats vindt dat een conferentie moet voorbereiden over de Europese Veiligheid en Samenwerking (CEVS). Maar al veel langer verdient Finland bijzondere aandacht wegens de eigenaardige situatie waarin het land verkeert als gevolg van de tastbare nabijheid van en de politiek-militaire machteloosheid tegenover de Sowjet-Unie. Finland probeert steeds twee zaken zo goed mogelijk met elkaar in evenwicht te houden: goede betrekkingen met de Sowjet-Unie én de eigen zelfstandigheid. Dit is de z.g. PA-lijn. Hoeksteen van de naoorlogse politiek tussen de Sowjet-Unie en Finland is de in 1948 gesloten en in 1970 weer voor 20 jaar verlengde "Overeenkomst van Vriendschap, Samenwerking en Wederzijdse Hulp". Met de veel gebruikte term "finlandisatie" wordt aangeduid dat de Sowjet-Unie er naar zou streven West-Europa onder eenzelfde verholen voogdij te brengen als Finland. Een symptoom van deze situatie is de moeilijke weg die Finland moet afleggen om te kunnen komen tot een verdrag met de Europese Gemeenschap. In de afgelopen zomer is weliswaar zo'n verdrag ondertekend maar de ratificatie ervan moest mede onder druk van de Sowjet-Unie worden uitgesteld. Nu echter tussen Finland en de Oosteuropese tegenhanger van de EEG, de COMECON, op 13 maart j.l. een overeenkomst is gesloten, kan binnenkort de ratificatie van het verdrag met de EEG worden verwacht.

Nog een bijkomende reden om aandacht te wijden aan Finland is het feit dat daar één van de belangrijkste Westeuropese communistische partijen opereert. Evenals de CP-en van Italië en Frankrijk kan de CP-Finland - met zo'n 45.000 leden - rekenen op ongeveer 20% van de stemmen bij algemene verkiezingen. In 1958 behaalde de door de Finse CP gedomineerde Democratische Finse Volksbond (SKDL), zijn hoogste stemmenpercentage van ruim 23. Daarmee veroverde zij 50 van de 200 zetels in de Rijksdag. Bij de volgende algemene verkiezingen van 1962, 1966 en 1970 verloor de SKDL echter telkens en bereikte een dieptepunt van 36 zetels. Bij de laatste verkiezingen van januari 1972 herstelde zij zich iets en kwam op 37 zetels.

Op deze ontwikkeling zijn naast andere oorzaken zeker van invloed geweest de weinig succesvolle deelname aan coalitie-regeringen in de jaren 1966 tot 1971 (- reden waarom m.n. de Franse communistische pers in de campagne voor een Franse volksfrontregering allengs zweeg over het Finse "experiment" -) en de bijzonder grote tegenstellingen binnen de CP zelf tussen een zg. "progressieve" of "liberale" en een "conservatieve" of "(neo-)stalinistische" vleugel. Deze tegenstellingen worden in het hiernavolgende aan de orde gesteld.

CP-Finland verdeeld in twee facties

In februari 1965 kwamen voor het eerst duidelijk de jongere communisten met hun verlangens naar voren. Dit uitte zich met name in de verkiezing van dr. Ele AL die geen partijlid was, tot voorzitter van de Democratische Volksbond. Deze gaf spoedig te kennen dat de SKDL zich niet langer gedwee door de communisten moest laten domineren. Verdere samenwerking van links-socialisten en communisten hing volgens hem af van veranderingen in de opstelling van de CP: deze moest zich daadwerkelijk losmaken van de Sowjet-invloed en zich vollediger inzetten voor een "vreedzame" overgang naar het democratisch, meerpartijensocialisme. Bovendien moest de SKDL eindelijk een eigen politiek programma uitwerken waarin één van de fundamentele doelstellingen moest zijn een bredere samenwerking van links, met name tussen sociaal-democraten en communisten. De kritiek kwam daarna ook binnen de CP zelf goed op gang en leidde op het XIVe partijcongres van januari 1966 zelfs tot een regelrechte opstand van de jongeren tegen de oude leiding. Hoewel Ville PE - nu in 1973 nog slechts lid van het centraal comité - als algemeen-secretaris aanbleef, moest de sedert 1944 in functie zijnde voorzitter Aimo AA het veld ruimen voor Aarne SA, van sociaal-democratische komaf en vertegenwoordiger van de moderne stroming in de partij. Bovendien werd op dat congres de helft van de CC-leden door jongeren vervangen.

Een indirect gevolg van deze koerswijziging was de toetreding van drie SKDL ministers (twee communisten én AL) tot een coalitie-regering, voor het eerst sedert 1948. - Deze deelname aan de regering duurde tot maart 1971, toen de SKDL zich niet meer met de loon- en prijspolitiek kon verenigen. -

De jongeren wisten ook te bereiken dat het nieuwe partijprogramma van oktober 1967 de nadruk legde op de "vreedzame" overgang naar het socialisme, terwijl de conceptie van een "dictatuur van het proletariaat" werd afgewezen.

De conservatieve krachten gingen zich weldra hevig te weer stellen, vooral in verband met de Warschaupact-invasie in Tsjechoslowakije in augustus 1968. De "stalinisten" keurden deze militaire interventie goed, maar de "liberalen" en de SKDL spraken er hun veroordeling over uit, terwijl een Moskou-trouwe centrumgroep onder leiding van Ville PE en Hertta KU, dochter van de vroegere partijleider en Komintern-funktionaris, Otto KU, voorzichtig bleef en het bevestigde dat er geen politieke oplossing gevonden was. Weldra ging de strijd erom de controle over de lokale partijorganisaties in handen te krijgen. Zo vestigden de conservatieven hun macht vooral in de zuidelijke steden en de progressieven op het platteland en onder de intelligentsia van Helsinki.

Tot een uitbarsting kwam het op het XVe partijcongres van april 1969, toen de conservatieve minderheid er niet in slaagde een sterkere vertegenwoordiging in de partijleiding te krijgen dan die waarop ze verhoudingsgewijs mocht rekenen en uit protest het congres verliet, op de delegatie van het district Tampere na. De stalinistische oppositie onder leiding van Taisto SI belegde weldra een nationale conferentie, noemde zichzelf het Nationale Consultatieve Comité van Communisten en zette nationaal, regionaal en lokaal parallelle partijstructuren op; het lokale blad Tiedonantaja (De correspondent) werd gepromoveerd tot de nationale tegenhanger van het partij-orgaan Kansan Uutiset (Stem des volks). Na de afsplitsing van de conservatieven werden het centraal comité en het politiek bureau van de CP natuurlijk geheel bemand met progressieven, onder wie de als zodanig nog in functie zijnde algemeen-secretaris, Arvo AA.

Hoewel Moskou beslist meer sympathie opbracht voor de "stalinisten" dan voor de "revisionistische liberalen" zag zij de coalitieregering niet graag in gevaar gebracht en keurde zij de breuk in de partij af. Een week vóór het XVe partijcongres waren de beide voornaamste figuren uit de partij SA en SI in gezelschap van algemeen-secretaris PE, die waarschijnlijk een bemiddelende rol speelde, naar Moskou geroepen bij BREZJNEW, SOESLOW, PONOMARJOW,

BE en PEL, die hen de opdracht gaven een compromis te zoeken. Toen de breuk een feit was, moesten SA en SI op de Sowjet-ambassade in Helsinki verschijnen waar de CPSU-delegatieleider PEL hen de opvattingen van Moskou overbracht. Na het congres kwam de vertegenwoordiger van de afdeling Buitenland van het CC van de CPSU, belast met de contacten met de Scandinavische CP-en, BE, naar Helsinki om te proberen de gesprekken tussen de "liberalen" en de "stalinisten" weer op gang te brengen, hetgeen pas na veel moeite gelukte. SA heeft van die "verzoeningsgesprekken" bij herhaling gepretendeerd, dat de moeilijkheden niet zozeer gelegen waren in principiële kwesties als wel in de vraag welke personen al of niet in de leidinggevende organen moesten zitten. Met andere woorden onder het mom van discussies over principes was er een regelrechte machtsstrijd aan de gang.

De verzoeningsgesprekken leverden pas na 8 maanden, januari 1970, resultaat op. De voorstellen die op tafel waren gebracht, werden op het buitengewone partijcongres van 14 februari 1970 ongewijzigd aanvaard. In de leidinggevende partijorganen kregen de conservatieven sterke posities: 15 van de 35 zetels in het centraal comité, 6 van de 16 in het politiek bureau alsmede één van de twee posten van vice-voorzitter, bekleed door Taisto SI. De door hen opgezette parallelstructuren moesten worden ontbonden. In feite echter ging de factionele strijd verder, omdat nog altijd acht van de zeventien districten in hun macht waren en het blad Tiedonantaja bleef verschijnen, tegen de overeenkomst in. Een definitieve afscheiding was weliswaar voorkomen maar de vrede was niet hersteld.

Op het XVIe partijcongres van 31 maart tot 2 april 1972 werd het akkoord verder doorgevoerd. Daarbij bleek de positie van de "stalinisten" iets sterker te zijn geworden. Hoewel zij nl. in het centraal comité 15 van de 35 zetels behielden, kregen zij in het politiek bureau niet 6 van de 16 maar van de 15 zetels. In het secretariaat van het CC werden de posten ook onder beide vleugels verdeeld en kregen de "stalinisten" 3 van de 8 zetels. Hier kwam nog bij dat zij in het vervolg zelfs twee eigen bladen konden uitgeven: niet alleen Tiedonantaja maar ook Hameen Yhteistyö, een blad dat zij in de loop van 1971 in handen hadden weten te krijgen.

"Stalinisten" verliezen terrein in SKDL

Terwijl de posities van de "stalinisten" in de partij de laatste jaren iets sterker zijn geworden, zijn ze in de communistische frontorganisaties zoals de Jeugdliga en vooral de SKDL geleidelijk aan verder verzwakt.

Over de Finse Democratische Jeugdliga (SDNL) is er in oktober en november vorig jaar een fel debat geweest tussen partijvoorzitter SA. [] en vice-voorzitter SI. [], de woordvoerders van de twee vleugels van de CP. Er stond een congres van de Jeugdliga voor de deur en er was een programma opgesteld waarover het CC van de partij zijn oordeel moest geven. Toen het naar de mening van SI. [] te lang duurde vóór het CC bijeenkwam om over deze zaak te spreken, maakte hij er uit eigen beweging enkele opmerkingen over. Volgens hem hoefde de Jeugdliga weliswaar niet direct te worden omgevormd tot een communistische bond, maar moesten haar grondslagen toch een duidelijk marxistisch-leninistisch karakter dragen en als zodanig door elk lid van de Liga worden aanvaard; bovendien wilde hij dat de partij zeggenschap bleef houden in deze organisatie. De meerderheid van de CP deelt deze opvattingen blijkbaar niet en SI. [] werd dan ook bij monde van SA. [] terecht gewezen. Volgens hem mocht de Jeugdliga waartoe ook veel jongeren behoren die niet zo uitgesproken marxistisch-leninistisch denken, niet belemmerd worden in haar werkzaamheden door haar nauwer te binden aan de communistische partij. Zoals zij functioneerde, had zij veel succes, aldus SA. [] die later op een bijeenkomst van het centraal comité de aanbeveling deed het Liga-programma goed te keuren. SA. [] liet zijn kritiek op SI. [] in het partijdagblad Kansan Uutiset opnemen en berispte de vice-voorzitter tevens om diens voorbarig optreden. Andere bladen maakten melding van SA. []'s kritiek. Daarin zagen de "stalinisten" een hetze tegen SI. [] en zij dienden bij het politiek bureau van de CP een protest in tegen SA. [] wegens diens openlijk optreden tegen een collega-partijleider, diens nalatigheid in het bijeenroepen van het centraal comité over de kwestie van de Jeugdliga en wegens zijn foutieve opvattingen terzake.

De controversen over de SKDL en haar verhouding tot de CP-Fi brachten de communistische gemoederen veel meer in beweging. Deze strijd raakte immers direct de fundamentele ideologische opvattingen

van beide groeperingen. Op dit terrein leden de "stalinisten" de duidelijkste nederlagen, de eerste in 1965 bij de verkiezing van AL tot voorzitter van de SKDL. Latere organisatorische en politieke wijzigingen in de SKDL waren door de "stalinisten" niet tegen te houden. Steeds meer niet-communisten werden in de SKDL-organisaties opgenomen. Op het IXe SKDL-congres in 1970 hield AL zowel tegenover de "stalinisten" als tegenover de CPSU-delegatie staande dat het Democratisch Volksfront een collectieve organisatie was en dat geen van de componenten ervan, ook niet de CP, de leidende rol mocht spelen.

De polemiek over deze kwestie brak weer in alle hevigheid los tijdens de voorbereiding van het Xe SKDL-congres van 13 tot 15 april 1973. De "stalinisten" wilden nl. in een speciale CC-zitting de verhouding tussen de CP en de SKDL aan de orde stellen. Een derde deel van de CC-leden vroeg aan het politiek bureau op 10 december 1972 het CC bijeen te laten komen. Het politiek bureau echter wees dat verzoek bij meerderheid van stemmen af omdat er al een CC-zitting was gepland op 28 en 29 december. De "stalinistische" minderheid van het politiek bureau legde zich echter niet bij het besluit neer en onder beschuldiging van nalatigheid aan het adres van algemeen-secretaris Arvo AA, die volgens haar verplicht was buiten het politiek bureau om het CC bijeen te roepen, vroeg zij een onderzoek van de contrôle commissie. De contrôle commissie, op 16 december bijeen, achtte de aantijgingen tegen AA ongegrond en ongerechtvaardigd zowel naar de manier waarop ze waren ingebracht als naar de inhoud. De manier waarop de "stalinisten" nl. in de pers en in de partij-organisaties waren opgetreden, kwam niet overeen met de morele principes van communisten. Inhoudelijk was de commissie van oordeel dat de minderheid van het CC weliswaar gerechtigd was een CC-zitting te vragen, maar niet daarvoor dag en datum vast te stellen: dat behoorde tot de bevoegdheden van de algemeen-secretaris.

Na deze uitspraak van de controle commissie, gedaan nadat de voorzitter een staking van de stemmen van zes tegen zes had doorbroken, ging de agitatie van de "stalinisten" onverminderd voort. Het werd een fel juridisch steekspel over de bevoegdheden van de algemeen-secretaris en over wat al dan niet voorwerp van onderzoek van de commissie had moeten of mogen zijn.

Tijdens de zitting van het centraal comité op 28 en 29 december j.l. mislukten reeds de pogingen van de "stalinisten" om hun opvattingen over de aard en de functie van de SKDL te maken tot de opvattingen van de partij. Definitief verloren zij de slag onlangs op het Xe SKDL-congres: de ene motie van hen na de andere werd afgewezen.

AL werd in de functie van voorzitter herkozen; twee "liberale" communisten kregen de functie van vice-voorzitter, onder wie SA en een derde werd secretaris; in het nieuwe uitvoerend comité van de SKDL kregen 5 "stalinisten" zitting en 15 "liberalen" en links-socialisten.

Een bijzonder vermeldenswaardige resolutie van dit congres is die waarin aangedrongen wordt op samenwerking met sociaal-democraten en waarin het programma van de sociaal-democraten van 1971 een goed uitgangspunt wordt genoemd voor verdere samenwerking.

Besluit

In een interview voor de Finse radio op 10 maart van het vorig jaar sprak SA de verwachting uit dat er veel tijd nodig was om de verdeeldheid in zijn partij te boven te komen. Zoals uit de hiervoor gegeven uiteenzetting blijkt, moet de kans dat de tegenstanders een compromis zullen vinden, inderdaad gering worden geacht omdat voorlopig de posities van beide groeperingen structureel vastliggen. Theoretisch kunnen de "liberalen" met hun meerderheid weliswaar de "stalinisten" overvleugelen, maar als deze laatsten zich ernstig bedreigd voelen, zullen zij - zoals in 1969 - dreigen uit de partij te stappen, hetgeen noch door de "liberalen" gewenst wordt noch door de CPSU. De sterkte van de "liberalen" ligt in de ook door de "stalinisten" en de CPSU noodzakelijk geachte samenwerking binnen SKDL-verband, een samenwerking die eerder mogelijk is bij een liberale dan een orthodoxe opstelling van de communisten.

De ontwikkeling die op het jongste SKDL-congres aan de dag is getreden zou een teken kunnen zijn dat de "stalinisten" op het politieke toneel van Finland geleidelijk aan in een isolement belanden. Pas vanuit een zwakke positie in de frontorganisaties en aldus in het linkse kamp van de arbeidersklasse kan men een aantasting verwachten van de positie der "stalinisten" binnen de CP zelf. Daarom lijkt het gewettigd

te stellen dat de strijd binnen de CP in een beslissend stadium is gekomen en zich geleidelijk zal ontwikkelen ten gunste van de "liberalen". In de belangrijkste Finse vakbond, de Metaalbond, is dit reeds eind 1971 gebleken. Na een hele reeks stakingen waarin veelal de "stalinisten" de hand hadden, verloren deze veel aanhang in die bond.

Het resultaat van het SKDL-congres van april zal waarschijnlijk ook bevorderlijk zijn voor het tot stand komen van een nieuwe volksfrontregering. De reeds op 21 maart geopende besprekingen over samenwerking met sociaal-democraten zullen er zeker door bespoedigd worden. Op korte termijn kan nog gerekend worden op veel moeilijkheden in de CP van de kant van de "stalinisten". Maar hun voortdurend gezwaai met de partijstatuten is vaak een teken van een zekere machteloosheid.

*

* *